

Vlaams
Parlement

stuk **1521** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 6 maart 2012 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Karlos Callens en Marc Vanden Bussche,
de dames Mercedes Van Volcem en Lydia Peeters en
de heer Sas van Rouveroj

betreffende de oprichting van een verzekering
voor land- en tuinbouwers tot dekking van schade
door extreme weersomstandigheden
of andere natuurrampen

Dit voorstel van resolutie werd ingetrokken op 31 mei 2012.

TOELICHTING

De Vlaamse land- en tuinbouw staat voor grote uitdagingen. De grootste daarvan is misschien wel dat de sector geconfronteerd wordt met factoren en evoluties waarop hijzelf niet of nauwelijks vat heeft, naast de traditionele variabelen zoals de afhankelijkheid van de markt inzake prijsvorming en de vergankelijkheid van de land- en tuinbouwproducten.

Ondernemen in de land- en tuinbouw is risicovol. Er zijn de normale risico's, die de landbouwer zelf moet dragen, met een grote kans op voorkomen maar met een kleine opbrengstdaling. Daarnaast onderscheiden we de verzekerbare risico's, met een minder grote kans op voorkomen en een beperkt opbrengstverlies. Ten slotte zijn er de catastrofale risico's met een kleine kans op voorkomen maar met een zeer groot opbrengstverlies. Voor dat laatste moet er dringend werk worden gemaakt van systemen die deze catastrofale risico's, meer bepaald in het geval van extreme weersomstandigheden en andere natuurrampen, beheersen. Dat wordt in dit voorstel van resolutie geregeld.

Om een dergelijk verzekeringssysteem te kunnen uitbouwen, moet een Europees kader worden gerespecteerd. Op dit ogenblik valt het risicobeheer onder artikel 68 van pijler I van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Volgens artikel 68 zijn de lidstaten vrij om een aantal beleidskeuzes te maken. Inzake risicobeheer is binnen artikel 68 ondersteuning van gewasverzekeringen en van verzekeringen tegen dier- en plantenziekten mogelijk, naast de ondersteuning van fondsen voor dier- en plantenziekten. Verzekeringen kunnen binnen het huidige beleidskader ondersteund worden via een premiesubsidie. Tot maximaal 65 percent van de premie kan vergoed worden aan de landbouwer. Die overheidsbijdrage bestaat voor 75 percent uit EU-middelen en voor minimaal 25 percent uit Vlaamse middelen. Om conform te zijn met de Wereldhandelsorganisatie (WTO) mogen enkel producten gesubsidieerd worden die schade groter dan 30 percent vergoeden.

Voor de fondsen voor dier- en plantenziekten kan eveneens 65 percent gesubsidieerd worden, met dezelfde verdeling tussen EU-middelen en Vlaamse middelen als voor de verzekeringen. Financiële kosten voor landbouwers kunnen betaald worden, maar ook de administratieve kosten voor het opzetten van een dergelijk fonds en de terugbetaling van kapitaal en intrest als het fonds moet lenen. Al die initiatieven kunnen gefinancierd worden met niet-gebruikte middelen van directe steun, maar een lidstaat kan ook beslissen om de directe betalingen tot maximaal 10 percent te beperken.

Daarnaast behoren ook marktinstrumenten of intern risicobeheer onder pijler II, zoals hagelnetten voor de fruitsector, tot de mogelijkheden, en ook staatssteun via het Landbouwrampenfonds is mogelijk.

In de nieuwe voorstellen van de Europese Commissie komen de gewasverzekeringen en de fondsen aan bod, maar ook een nieuwe inkomensstabilisatietool. Die maatregelen vallen onder pijler II van het GLB en vragen dus cofinanciering. Voor de gewasverzekeringen blijven de voorwaarden dezelfde, maar de cofinanciering verschilt. De Europese financiering zou 20 tot 50 percent bedragen, aangevuld met 80 tot 50 percent Vlaamse middelen. Voor de inkomensstabilisatietool worden op bedrijfsniveau de inkomens nagegaan. Als een bedrijf een inkomensdaling heeft van meer dan 30 percent ten opzichte van het gemiddelde van de voorgaande drie jaren, kan 70 percent van het verlies van het bedrijf vergoed worden. Daarvan kan 65 percent gesubsidieerd worden door de overheid en de overige 35 percent door bijdragen van de sector.

Naast de zich wijzigende Europese context verandert er ook binnen Belgisch staatsverband een en ander dat een wezenlijke invloed kan hebben op het ontwerpen van een risicoverzekering voor de land- en tuinbouwers. Het bestaande Landbouwrampenfonds op federaal niveau wordt in het kader van de zesde staatshervorming overgedragen aan

het gewestelijk Departement Landbouw en Visserij. Dat schept een mogelijkheid om in samenwerking met de private verzekeraars te zoeken naar een verzekeringssysteem dat voldoende aantrekkelijk en betaalbaar blijft voor zowel de verzekerden als de verzekeraars.

In het verleden werden op Vlaams niveau initiatieven ontwikkeld om te komen tot een oplossing, maar tot dusver blijven die zonder tastbaar resultaat. Op 8 mei 2008 heeft de minister-president een rondetafelconferentie georganiseerd over risicobeheer en de start van de taskforce aangekondigd. In de taskforce zitten de verzekeringssector, de landbouworganisaties en de overheid samen om de mogelijkheden inzake risicobeheer na te gaan. Op 3 december 2008 vond de eerste vergadering plaats en werden de mogelijkheden in het Europees kader geschetst. Op 5 februari 2009 vond een internationale workshop plaats om vergelijkingen te kunnen maken. Op 19 maart 2009 werd gefocust op het Landbouwrampenfonds. Op 28 april 2010 vond de laatste vergadering plaats, waarbij een concreet voorstel, naar analogie van de Nederlandse brede weersverzekering, werd voorgesteld en werd bekeken hoe het Landbouwrampenfonds zou worden ingevuld bij een mogelijke regionalisering. Na de droge lente en de watersnood tijdens de zomer van 2011 laaide het debat over een weersverzekering opnieuw op, met als gevolg dat de minister-president de werkgroep opnieuw bij elkaar riep in de week van 12 december 2011.

De afstand tussen de verschillende betrokken actoren blijft evenwel nog zeer groot. Vanuit de landbouworganisaties en de verzekeringssector worden knelpunten en bezwaren aangehaald, niet in het minst van financiële aard. Er wordt vaak verwezen naar enkele minder succesvolle voorbeelden uit het buitenland zoals de weersverzekering in Nederland, om aan te tonen dat het om een complexe oefening gaat.

Het vraagstuk is inderdaad complex, maar niet onhaalbaar. Onze land- en tuinbouwers worden geconfronteerd met een aantal langdurige crisissen, lage prijsvorming en slinkende winstmarges, waardoor ze bang zijn voor extra kosten, die ze moeilijk zullen kunnen opbrengen, voor een systeem waarvan het niet zeker is of ze het überhaupt nodig zullen hebben. Daarenboven hebben niet alle landbouwsubsectoren behoefte aan een dergelijke verzekering. Het gaat vooral over teelten in open grond, de fruitsector en de glastuinbouw. Naast deze kleine ‘markt’ en de versnipperde doelgroep, stellen we een beperkte interesse bij landbouwers in landbouwersmiddens vast. Het is menselijk dat men minder interesse betoont in een verzekeringssysteem in periodes waarin het risico zich niet voltrekt en de kosten veeleer als ‘overbodig’ worden ervaren. Wanneer het risico zich dan voordoet, verwacht men van de overheid een snel, kordaat en royaal ingrijpen. Allemaal zaken die een deugdelijk verzekeringssysteem niet nodig heeft. Responsabilisering, een permanente financiering en een gesolidariseerd systeem daarentegen zijn noodzakelijke werkvoorwaarden om zo’n verzekeringsstelsel haalbaar te maken.

In welke concrete vorm de verzekering tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen er precies komt, verdient nader maar desalniettemin dringend onderzoek. Vanuit de verzekeringssector wordt terecht aangedrongen op meer duidelijkheid, in eerste instantie over de behoeften van de landbouwers en de voor hen aanvaardbare voorwaarden, maar ook over de kosten en baten van de ontwikkeling van nieuwe verzekeringen (marktpotentieel, investeringen, structuren) en de technische ontwikkeling ervan. De overheid kan daarin een belangrijke rol spelen. Niet alleen door te kiezen voor een eenvoudig en transparant systeem en door de huidige informatie waarover men beschikt te inventariseren en (gratis) ter beschikking te stellen van alle betrokkenen, maar ook door de kosten voor productontwikkeling, het opleiden van experts en het operationeel gebeuren deels of volledig ten laste te nemen. Het voorbeeld van Spanje, waar deze handelswijze – weliswaar onder andere klimatologische risico’s – geleid heeft tot een meer succesvolle toepassing, verdient hierbij nader onderzoek.

Het mag duidelijk zijn dat men bij het ontwerpen van een verzekeringssysteem tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen niet over een nacht ijs kan gaan. In afwachting van de regionalisering van het Landbouwrampenfonds en de hervorming van het GLB op Europees niveau rest er nog enige tijd om de zaak grondig te onderzoeken. Maar tegelijkertijd is het een reden tot spoed, namelijk om geen kostbare tijd te verliezen en klaar te zijn met een systeem dat kan worden geïmplementeerd zodra de nieuwe institutionele context het toelaat.

Karlos CALLENS

Marc VANDEN BUSSCHE

Mercedes VAN VOLCEM

Lydia PEETERS

Sas VAN ROUVEROIJ

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaamse Parlement,

- overwegende dat ondernemen in de land- en tuinbouwsector risicovol is;
- gelet op de voorstellen van de Europese Commissie over de nakende hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid waarin gewasverzekeringen en een nieuwe inkomensstabilisatietool aan bod komen;
- rekening houdend met:
 - 1° het akkoord over de zesde staatshervorming dat voorziet in een regionalisering van het Landbouwrampenfonds, dat zal worden overgedragen aan het gewestelijk Departement Landbouw en Visserij;
 - 2° de beperkte interesse bij zowel de verzekerden als de verzekeraars in een verzekering tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden en andere natuurrampen, gezien de beperkte markt, de versnipperde doelgroep en enkele weinig succesvolle buitenlandse voorbeelden zoals de weersverzekering in Nederland;
- gelet op de noodzaak om meer onderzoek uit te voeren naar behoeften van de landbouwers, de aanvaardbare voorwaarden om een verzekering aan te gaan, en om economisch en technisch onderzoek waarin de kosten en baten van de ontwikkeling van nieuwe verzekeringen in kaart worden gebracht;
- rekening houdend met:
 - 1° de grote hoeveelheid informatie die reeds bestaat over weersverzekeringen, maar die niet centraal geïnventariseerd is en/of niet toegankelijk is voor alle partijen in het debat;
 - 2° de behoefte aan solidarisering, responsabilisering en regelmatige financiering van een verzekeringssysteem tot dekking van extreme weersomstandigheden en andere natuurrampen, gekoppeld aan de vraag van de verzekeringssector om steun vanuit de overheid voor de productontwikkeling, de kosten van experts en het operationeel gebeuren;
- overwegende de algemene behoefte aan transparantie en eenvoud inzake de regelgeving;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° in samenspraak met de land- en tuinbouwsector en het Vlaams Parlement op korte termijn duidelijk de plaats van het risicobeheer in het land- en tuinbouwbeleid te bepalen;
 - 2° de besprekingen met de private verzekeraars definitief op de rails te zetten om op het ogenblik van de overheveling van het Landbouwrampenfonds naar de gewesten klaar te zijn met een algemene en gesolidariseerde verzekering voor land- en tuinbouwers tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen;
 - 3° op zeer korte termijn alle beschikbare informatie over risicoverzekeringen in de land- en tuinbouw te inventariseren en een onderzoek te starten naar de concrete behoeften van de landbouwers en de aanvaardbare voorwaarden om te stappen in een verzekering tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen. Hieraan wordt de opstart van een economisch onderzoek naar de kosten en baten van de ontwikkeling van nieuwe verzekeringen gekoppeld;
 - 4° de administratie Land- en Tuinbouw samen met de andere stakeholders tools te laten ontwikkelen die garanderen dat de noodzakelijke operationele informatie ter beschikking wordt gesteld aan de verzekeraars in het kader van de dekkingen van de schade;

- 5° na te gaan welk aandeel de overheid kan dragen in de kosten voor de productontwikkeling, het opleiden van de experts en het operationeel gebeuren bij het opzetten van een verzekering tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen;
- 6° erover te waken dat de regelgeving inzake een verzekering tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen eenvoudig en transparant is;
- 7° via een akkoord met de Federale Regering ervoor te zorgen dat de bijdrage van de land- en tuinbouwers voor de verzekering tot dekking van schade door extreme weersomstandigheden of andere natuurrampen volledig fiscaal aftrekbaar wordt;
- 8° bepalingen uit te werken die een snelle uitbetaling garanderen aan de land- en tuinbouwers indien zij het slachtoffer worden van een landbouwramp die gedekt wordt door de hierboven genoemde verzekering.

Karlos CALLENS

Marc VANDEN BUSSCHE

Mercedes VAN VOLCEM

Lydia PEETERS

Sas VAN ROUVEROIJ